

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Valvontasuunnitelma vuosille 2021-2025

Kajaanin kaupunki
Ympäristötekniinen toimiala
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu
16.12.2020

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	3
YMPÄRISTÖN TILA	3
Pintavedet	3
Pohjavedet.....	3
Ilmanlaatu.....	4
Luonnonsuojelu	4
Ympäristön pilaantumiskit	4
VALVONNAN RESURSSIT JA YHTEISTYÖ	5
Henkilöstöresurssit	5
Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa.....	5
VALVOTTAVAT KOHTEET	5
Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät kohteet.....	5
Ilmoitusvelvolliset toiminnot.....	6
MUU YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA.....	7
Tarkastukset onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	7
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi	7
Muut valvontakohteet.....	7
JÄTELAIN VALVONTA	7
Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta.....	7
Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset	8
Jätelain yleinen valvonta	8
MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAINEN VALVONTA	9
Vesilain valvonta.....	9
Vesihuoltolain valvonta	9
Maa-aineslain valvonta.....	9
Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta	9
Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	10
Kemikaalilain valvonta	10
VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN	10
Valvontaohjelman sisältö	10
Valvontakohteiden riskinarviointi.....	11
VALVONTATOIMENPITEET	13

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen valvonta.....	13
Tarkastusten maksullisuus.....	14
VALVONTASUUNNITELMAN JA – OHJELMAN TARKISTAMINEN	14

JOHDANTO

Valvontasuunnitelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulakiin (527/2014), jonka 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvonnan kokonaisuuden kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muussa lainsäädännössä kunnan ympäristöviranomaiselle kuuluvat tehtävät.

Kajaanin kaupungin ensimmäinen valvontasuunnitelma laadittiin vuosille 2016-2020, ja Kajaanin kaupungin ympäristöteknisen lautakunnan lupajaosto hyväksyi sen kokouksessaan 18.11.2015. Suunnitelmaan perustuen on laadittu vuosittaiset valvontaohjelmat ympäristönluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksia varten. Valvontaohjelmaan perustuvista määräaikaistarkastuksista peritään maksu, jonka suuruus määräytyy kulloinkin voimassa olevan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan perusteella.

YMPÄRISTÖN TILA

Pintavedet

Kajaanissa on noin 37 000 asukasta ja kaupungin kokonaispinta-ala on 2264 km². Pinta-alasta vesistöjen osuus on 428 km² eli noin 19 %. Rantaviivaa on noin 380 km, josta suuri osa rajoittuu Oulujärveen.

Kajaanin alueen järvet ja joet kuuluvat pääosin Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueeseen, ja pieneltä osalta Vuoksen vesienhoitoalueeseen. Vesienhoidon yleisenä tavoitteena on pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttaminen sekä tilan heikkenemisen estäminen. Lisäksi pyritään rajoittamaan pilaavien sekä muiden haitallisten ja vaarallisten aineiden pääsyä vesiin sekä vähentämään tulvien ja kuivuuden haitallisia vaikutuksia.

Kajaanin järvien ekologinen tila on pääosin hyvä ja osin erinomainen. Ainoastaan Etelä-Kajaanissa sijaitsevan Kivijärven tila on välttävä.

Pohjavedet

Kajaanissa on viisi vedenhankintaa varten tärkeäksi luokiteltua I- ja II-luokan pohjavesialuetta. Vedenhankinnan kannalta merkittävin alue on Matinmäestä Mustikkamäen kautta Nuasjärven Heterantaan kulkeva harjujakso, jonka alueella sijaitsevat Matinmäen, Hannusrannan, Salmijärven, Mustikkamäen sekä Heterannan vedenottamot. Koutaniemen pohjavesialueella sijaitsee kaksi vedenottamo ja entisen Vuolijoen alueella yksi varavedenottamo Kuusirannan pohjavesialueella. Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on 27,73 km², mikä on noin 1,5 % koko Kajaanin pinta-alasta. Kajaanissa käytettävä talousvesi on lähes sataprosenttisesti pohjavettä.

Ilmanlaatu

Kajaanin ilmanlaadun jatkuvatoimiset mittaukset aloitettiin vuonna 1991. Mittauksia tehtiin yhdessä kaupungin, teollisuuden ja energiantuottajien kanssa. Ilman epäpuhtauspitoisuuksien jatkuvatoimiset mittaukset päättyivät vuoden 2019 alusta alkaen. Teollisuus ja energiantuottajat seuraavat edelleen omia päästöjään omilla mittauksillaan. Pienemmät toimijat seuraavat päästöjään määräaikaismittauksin, mutta esimerkiksi Kainuun Voima Oy seuraa omia ilmapäästöjään jatkuvatoimisin mittauksin.

Kajaanin teollisuuden, energiantuotannon ja liikenteen yhteenlasketut päästöt ovat pudonneet noin viidennekseen siitä, mitä ne olivat vuonna 1991 kun ilmanlaadun mittaukset aloitettiin. Päästöjen väheneminen on näkynyt myös ilmanlaadun paranemisena, eivätkä jatkuvatoimiset mittaukset olleet enää tarpeen.

Luonnonsuojelu

Kajaanin alueella on 11 Natura 2000- verkostoon kuuluvaa luonnonsuojelualuetta. Kaupungin omistamilla mailla on kolme luonnonsuojelualuetta: Jauhokallion alue, Arppen muistometsä ja Kuluntajärven ranta-alueet. Kuluntajärvi kuuluu Natura-alueisiin ja valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.

Uhanalaisista lajeista Kajaanissa on erityisesti selvitetty liito-oravan esiintymistä kaupunkikeskustan alueella. Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeista on kartoitettu myös viitasammakon, lepakkojen ja saukon esiintymistä kaupunkikeskustan tuntumassa. Luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen häiritseminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella.

Kajaanissa on Kainuun metsäkeskuksen alueen liito-oravatihentymä, mikä selittyy Kajaanijoen rehevillä ja kuusivaltaisilla mailla sekä kaupunkitaajaman ympäristössä säilyneillä vanhoilla kuusivaltaisilla metsillä. Lisäksi liito-oravan esiintymistä on selvitetty kaupungin maankäytön suunnittelun yhteydessä muuta Kainuuta enemmän. Kajaanissa liito-oravan elinympäristöt painottuvat vesistöjen lehtipuuvaltaisiin rantametsiin, pienvesien ympäristöihin mutta myös asutuksen läheisiin metsiin varsinkin keskustan lähiympäristössä, jossa on vanhahkoja kuusivaltaisia tuoreita ja lehtomaisia kankaita sekä lehtoja.

Ympäristön pilaantumisriskit

Merkittävimmät ympäristön pilaantumisen riskit Kajaanissa liittyvät maaperän, pinta- ja pohjavesien pilaantumiseen, muulle luonnolle aiheutuvaan haittaan, terveyshaitan aiheutumiseen tai ympäristön yleisen viihtyisyyden ja virkistyskäyttömahdollisuuksien vähentymiseen asutuksen läheisyydessä.

Maaperän tai pohja- ja pintavesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavia toimintoja ovat polttonesteiden varastointi energiantuotantolaitoksilla ja jakeluasemilla sekä jätteiden käsittelyyn liittyvät toiminnot. Vaarallisten kemikaalien varastointia liittyy jossakin määrin myös muihin toimintoihin, kuten päällysteiden valmistamiseen, murskaus- ja louhintatoimintaan ja autopurkamoihin. Kaupungin alueella on useita

vanhoja, käytöstä poistettuja kaatopaikkoja, joiden valvontaan sisältyy sekä riskikartoituksia että vaikutusten seuranta.

VALVONNAN RESURSSIT JA YHTEISTYÖ

Henkilöstöresurssit

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristöteknisen lautakunnan lupajaosto, jossa on viisi jäsentä. Lupajaoston esittelijänä toimii tekninen johtaja.

Ympäristönsuojelutehtäviä hoitaa kaksi vakituista viranhaltijaa. Suurin osa työajasta (noin 95 %) käytetään erilaisten lupahakemusten ja meluilmoitusten käsittelyyn, lausuntojen valmisteleamiseen, asiantuntija- ja neuvontatehtäviin sekä yleisöilmoitusten käsittelyyn. Määräaikais- ja muuhun valvontaan on käytettävissä noin 5 % työajasta.

Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Ympäristönsuojeluasetuksen mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä. Kainuun alueella valtion ympäristölupaviranomaisena toimii Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (AVI). Valtion valvontaviranomainen on Kainuun ELY-keskus. Yhteistyö Pohjois-Suomen AVI:n kanssa on suurimmaksi osaksi lausuntojen antamista lupahakemuksista. ELY-keskuksen kanssa tehdään valvontayhteistyötä sekä annetaan lausuntoja esim. YVA-hankkeista.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tiivistä yhteistyötä kunnan rakennusvalvonnan, kaavoituksen, paikkatietoyksikön ja kunnallistekniikan kanssa. Myös muiden kaupungin hallintokuntien, Kajaanin Vesi liikelaitoksen sekä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon kanssa tehdään säännöllisesti yhteistyötä. Kainuun pelastuslaitoksen kanssa yhteistyötä tehdään polttonesteiden varastointiin ja jakeluun liittyvissä toiminnoissa sekä ympäristövahinkoja aiheuttaneissa onnettomuus- ja poikkeustilanteissa.

Kajaanin ympäristönsuojeluviranomaisen edustaja on mukana Kainuun ELY-keskuksen valvomien Kajaanissa sijaisevien kohteiden tarkastuksissa tarpeen mukaan, keskimäärin 4-6 kertaa vuodessa.

VALVOTTAVAT KOHTEET

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät kohteet

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavia luvan- tai ilmoituksenvaraisia laitoksia ja rekisteröitäviä toimintoja oli vuoden 2020 lopussa 84 kpl.

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraiset toiminnot	Kohteiden lukumäärä	% kaikista kohteista
Kemikaalien tai polttonesteiden varastointi tai käsittely	1	1,2
Kivenlouhimo tai -murskaamo	10	11,9

Tekstiilien laitosmainen käsittely	1	1,2
Eläinsuoja	8	9,5
Ulkona sijaitseva moottoriturheilurata	3	3,6
Jätteen ammattimainen tai laitosmainen käsittely	12	14,3
Ampumarata	7	8,3
Krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	2	2,4
Pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuhaluspaikka	1	1,2
Naapuruussuhdelain 17 §:n mukainen toiminta	3	3,6

Rekisteröitävät toiminnot	Kohteiden lukumäärä	% kaikista kohteista
Energiantuotantolaitos	6	7,1
Asfalttiasema	6	7,1
Poltonesteiden jakeluasema	21	25,0
Kemiallinen pesula	1	1,2
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	1	1,2
Betoniasema	1	1,2

Kainuun ELY-keskuksen valvottavia kohteita Kajaanin alueella on 37 kpl. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on mahdollisuus osallistua ELY-keskuksen valvomien kohteiden määräaikaistarkastuksiin.

Ilmoitusvelvolliset toiminnot

E erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 118 §). Ilmoitukset koskevat pääasiassa ulkoilmakonsertteja, tilapäistä murskausta ja rakentamista. Ilmoituksen johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus ja toiminnan aikana melumittauksia.

Koeluonteisesta, lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on esimerkiksi kokeilla uutta tekniikkaa, raaka-ainetta, valmistusmenetelmää tai käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi, on tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan tarvittaessa toiminnan aikana.

Poikkeuksellisesta tilanteesta, kuten esimerkiksi onnettomuudesta tai tuotantohäiriöstä, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava valvontaviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellisessa tilanteessa suoritetaan aina tarkastus.

MUU YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA

Tarkastukset onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Valvontaviranomaisen on tarkastettava tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla toiminta tilanteissa, joissa onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan tai ilmoituspäätöksen noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi voidaan olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista (YSL 169 §). Tällaisissa tilanteissa tehdään tarkastus ja arvioidaan haitta sekä tarvittavat toimenpiteet. Tarvittaessa tarkastus tehdään yhdessä jonkun muun viranomaisen, esimerkiksi terveydensuojeluviranomaisen tai ELY-keskuksen, kanssa. Tapauksesta on tehtävä tutkintapyyntö poliisille, jos kyseessä ei ole, olosuhteet huomioon ottaen, vähäinen teko (YSL 188 §).

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Ympäristönsuojelulakin 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi muille kuin luvan- tai ilmoituksenvaraisille tai rekisteröitävillä toiminnoilla. Määräyksen noudattamista valvotaan tekemällä kohteeseen uusi tarkastus.

Muut valvontakohteet

Talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolella säädetään ympäristönsuojelulain (527/2014) 16 luvussa sekä hajajätevesiasetuksessa (157/2017). Näiden kohteiden valvontaa tehdään tarvittaessa tai haitankärsijän ilmoituksen perusteella.

Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista voi hakea poikkeamista (YSL 156 d §). Poikkeaminen voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi, jos ympäristönsuojelulaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Poikkeamishakemukset käsitellään ja tarvittaessa pyydetään lisäselvityksiä. Tarkastuskäynti tehdään, jos se tapauskohtaisen arvioinnin perusteella on tarpeellista.

Valtioneuvoston asetukseen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) liittyy lannan ja orgaanisten lannoitteiden aumavarastoinnista tehtyjen ilmoitusten käsittely ja tarvittaessa tarkastuskäynti. Asetuksen valvontaan kuuluu myös lannanlevityssäännösten noudattaminen. Valvontaa on tehty määräaikaistarkastusten yhteydessä ja yleisöilmoitusten perusteella.

JÄTELAIN VALVONTA

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu jätelain (646/2011) nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta. Yleinen valvontavastuu on yhteinen ELY-keskuksen kanssa.

Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta

Jätelain 100 §:n mukaan jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavan on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle toiminnan merkitsemiseksi jätehuoltorekisteriin. Ilmoitus jätteen keräystoiminnasta on valvonnan väline. Sen avulla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen saa tiedon valvottavasta toiminnasta. Jätelain mukaan näiden kohteiden tarkastuksista on tehtävä suunnitelma, joka perustuu arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Suunnitelma voidaan liittää ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontaohjelmaan.

Jätteen ammattimaisten keräyspaikkojen lukumäärät

Jätelain 100 §:n kohteet	Lukumäärä
Toiminnanharjoittajat	4
Keräyspaikat	84

Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset

Jätelaki 124 § velvoittaa valvontaviranomaiset tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joissa:

- harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- syntyy vaarallista jätettä;
- harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- toimitaan jätteen välittäjänä;
- toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla on jätelain mukaan jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely niiltä osin kuin ne kuuluvat ympäristönsuojelulain perusteella kunnan valvontakohteisiin. Jätelain mukaan vastuu jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvonnasta kuuluu ensisijaisesti ELY-keskukselle.

Valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Tällaisten toimintojen tarkasta lukumäärästä ei ole tietoja, mutta niitä on Kajaanin alueella useita kymmeniä. Tarkastuksia pystytään tekemään resurssien vähyyden vuoksi vain tapauskohtaisesti.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on suunnitellusti tarkastettava ja valvottava niitä valvontavastuuseensa kuuluvia toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Kajaanin ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella ei ole tiedossa tällaisia toimintoja.

Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa roskaantumistapauksiin, jätehuoltomääräysten valvontaan ja jätehuoltoon liittymisen valvontaan.

Valvontaa tehdään tapauskohtaisesti yleisöilmoitusten ja jätehuoltoviranomaisen toimenpidepyyntöjen perusteella.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAINEN VALVONTA

Vesilain valvonta

Vesilain (587/2011) mukaisia valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Tämä valvontatehtävä on rinnakkainen lukuun ottamatta ojitusasioita, jotka kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Yleistä vesilain valvontaa tehdään yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa, ja viranomaismenettelyistä sovitaan yhdessä tapauskohtaisesti.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa ja joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Edellytyksenä on, että erimielisyydet koskevat ojan tekemistä toisen maalle tai veden johtamista toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muuta vastaavaa syytä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi ratkaista pelkästään sellaisen yhteistä ojitusta koskevan erimielisyyden, jossa osapuolina on kaksi hyödynsaajaa. Ojitusasia tulee vireille asianomaisen kirjallisella vireillepanolla.

Vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena ja sille kuuluu valvontatehtäviä vesihuoltolaitosten toiminta-alueella, kuten kiinteistöjen vesihuoltoon liittämiselvöllisyyden toteutumisen valvonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää vapautuksen kiinteistön liittämiselvöllisyydestä vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos vesihuoltolaissa säädetty vapauttamisen perusteet täyttyvät. Vapauttamisasiat tulevat vireille kirjallisella hakemuksella, ja muut valvontatehtävät pääasiassa yleisöilmoitusten tai vesihuoltolaitosten ilmoitusten perusteella.

Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain valvonta tarkoittaa maa-ainesten ottoon, varastointiin ja/tai paikalla jalostukseen myönnettyjen maa-ainelupien valvontaa sekä ns. kotitarveoton valvontaa. Maa-aineslain mukainen valvonta siirtyi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1.7.2016. Valvottavia maa-ainelupia on Kajaanin alueella vuoden 2020 lopussa yhteensä 23 kpl. Toiminnassa olevilla maa-ainesten ottoalueilla tehdään tarkastus pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta on haettava lupa, jos toistuvasti järjestetään kilpailuja tai harjoituksia moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla samassa maastossa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää moottorikelkkailureittien reittisuunnitelmien hyväksymisestä. Vesiliikennelain (436/1996) mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Näiden luvanvaraisten toimintojen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain(1672/2009) mukaiseen valvontaan kuuluvat huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmien hyväksyminen.

Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain (599/2013) mukaista valvontaa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee osana ympäristönluvan- ja ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten valvontaa ensisijaisesti niissä kohteissa, joissa kemikaalien käyttö tai varastointi on merkittävää.

VALVONTAOHJELMAN LAATIMINEN

Valvontaohjelman sisältö

Valvontaohjelma koostuu ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten luettelosta, joka sisältää laitospäätösten, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä määräaikaistarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvonta - ohjelma sisältää myös luettelon jätteiden ammattimaisista keräyspaikoista ja suunnitelman niihin tehtävistä tarkastuksista. Valvontaohjelmaan sisältyy myös maa-aineslupien sekä yhteislupien (maa-aines- ja ympäristölupa) säännöllinen valvonta. Valvontaohjelma laaditaan vuosittain ja pidetään ajan tasalla uusien ja poistuvien toimintojen osalta. Valvontaohjelman mukaiset tarkastukset ovat maksullisia.

Vähäisten resurssien ja muiden ympäristönsuojelun valvonta- ja lupatehtävien vuoksi määräaikaistarkastuksia on priorisoitava. Priorisoinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- toimintaan ei ole tehty luvan myöntämisen jälkeen tarkastuskäyntiä
- toiminnalle on annettu toimenpidekehotuksia tai huomautuksia edellisellä tarkastuskäynnillä
- toiminnasta on tullut yleisöilmoituksia
- edellinen suunniteltu tarkastus ei ole toteutunut
- edellisellä tarkastuksella ei ole ollut mitään huomauttamista
- tarkastus ei ole tarpeen, koska toiminta on toteutunut pienimuotoisena ja ympäristönsuojelutoimenpiteet ovat riittäviä ja toimivia

- tarkastusta ei ole tarpeen tehdä, jos laitos ei ole tarkastusvuonna toiminnassa

Ohjelman laatimisessa otetaan huomioon myös, että valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Ympäristötekniikan lautakunnan lupajaosto hyväksyy valvontaohjelman ja valvoo sen toteutumista. Valvontaohjelman yhteenveto on julkinen asiakirja. Valvontaohjelman toimenpide- ja kohdeluettelo ei ole julkinen.

Valvontakohteiden riskinarviointi

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien kohteiden tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa tapahtumaa, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua. Riskin merkittävyyteen vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyys ja siitä aiheutuvan seurauksen vakavuus. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin sitä on valvottava.

Riskinarvioinnissa on otettu huomioon sekä toimialakohtaiset että laitospohjaiset riskit. Laitospohjainen riskinarviointi sisältää toiminta- ja sijaintiriskien arvioinnin. Riskinarvioinnin perusteella määritellään valvontakohteiden määräaikaistarkastusten tiheys. Tarkastuksen perusteella laitospohjainen riski voidaan arvioida uudelleen.

Toimialakohtainen riskinarviointi

Toimialakohtainen riskinarviointi perustuu erilaisista toiminnoista aiheutuvien ympäristöriskien tunnistamiseen. Arvioinnissa käytettäviä riskejä ovat:

- päästöt ilmaan (sisältää pölyn ja hajun), määrä ja laatu
- melupäästöt ja tärinä
- viemäriin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
- vesistöön johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
- muodostuvat jätteet, määrä ja laatu
- päästöt maaperään ja pohjaveteen
- roskaantuminen ja epäsiisteys
- vaarallisten aineiden määrä
- onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski

Tunnetut toimialakohtaiset riskit pisteytetään alla olevan taulukon avulla:

Pisteet	Riskin merkittävyys
0	ei riskiä (toiminnalla ei ole ympäristövaikutuksia)
1	vähäinen (lyhytaikainen viihtyvyyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa)
2	kohtalainen (aiheuttaa viihtyvyyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa)
3	merkittävä (aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa)

Toimialakohtaiset riskipisteet ovat seuraavat:

Toimiala	Riskipisteet
Metalliteollisuus/pintakäsittelylaitokset	9
Energian tuotanto	8
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	10
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	8
Kivenlouhinta ja -murskaus	10
Asfalttiasemat	10
Mineraalituotteiden valmistus	8
Pesula	2
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	6
Eläinsuojat	6
Liikenne/varikot	6
Liikenne/moottoriurheiluradat ja lentopaikat	10
Jätteiden laitosmainen tai ammattimainen käsittely	14
Ampumaradat	10
Krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	2
Naapuruussuhdelain 17 §:n mukainen toiminta	12

Laitoskohtaisessa arvioinnissa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka.

Arvioinnissa otetaan huomioon laitoksen sijaintiriski ja toimintaan liittyvät riskit. Pisteitä laitokselle annetaan joka kohdassa 0 tai 1.

Sijaintiriskin osalta tarkastellaan:

- pohjavesialue
- ranta-alue
- asutuksen/loma-asutuksen läheisyys
- vaikutuspiirissä olevat muut herkät kohteet (mm. koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistyskohteet)

Toimintariskin osalta tarkastellaan:

- toiminnan luonne ja laajuus
- tilat ja laitteet
- kemikaalien käyttö ja varastointi
- kuljetukset ja varastointi
- valvontahistoria

Toimiala- ja laitoskohtaisen riskipisteytyksen perusteella laitokset sijoittuvat neljään valvontaluokkaan, jonka perusteella tarkastustiheys määräytyy. Riskipisteiden perusteella valvontaluokat ja tarkastustiheydet seuraavat:

Riskipisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
yli 22	I	vuosittain
16-22	II	kerran kolmessa vuodessa
9-15	III	kerran viidessä vuodessa
0-8	IV	kerran kymmenessä vuodessa

Lopuksi laitospöytäkirjoista valvontaluokkaa tarkennetaan vielä arvioimalla laitoksesta mahdollisesti aiheutuvan päästön todennäköisyyttä ja seurauksen vakavuutta seuraavan riskimatriisin avulla:

Riskin todennäköisyys	Valvontaluokka		
Suuri	III	II	I
Kohtuullinen	IV	II	I
Pieni	IV	III	II
Riskin seuraus	Lievä	Kohtalainen	Vakava

Laitospöytäkirjoittaiset valvontaluokat ovat seuraavat:

Valvontaluokat	
Valvontaluokka I	Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristöön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. valvontakäynnit tehdään kerran vuodessa.
Valvontaluokka II	Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyisyyteen ja ympäristön tilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Valvontakäynnit tehdään kerran kolmessa vuodessa.
Valvontaluokka III	Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Valvontakäynnit tehdään kerran viidessä vuodessa.
Valvontaluokka IV	Ympäristöpäästöllä ei juurikaan vaikutusta ympäristöön. Toimintaa on valvottava tavanomaista harvemmin. Valvontakäynnit tehdään kerran kymmenessä vuodessa.

VALVONTATOIMENPITEET

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen valvonta

Keskeisin suunnitelmallisen valvonnan keino ovat suunnitelmalliset, kohteissa tehtävät määräaikaistarkastukset. Määräaikaistarkastusten tiheys määritetään riskinarvioinnin perusteella. Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan valvontaohjelman mukaista, määräajoin tehtävää maksullista valvontatarkastusta, jolla varmistetaan, että toiminta on ympäristöluvan tai ilmoituksen mukaista ja että toiminta täyttää ympäristönsuojelulainsäädännön vaatimukset.

Tarkastuksista on sovittava toiminnanharjoittajan tai muun kohteen kanssa. Tarkastukseen sisältyy ennakkovalmistelu, toiminnanharjoittajan seurantatietojen ja raporttien tarkastaminen, matka-aika, varsinainen tarkastuskäynti paikan päällä, tarkastuskertomuksen laadinta ja muu tarkastuksen aiheuttama jälkityö. Tarkastuskertomus toimitetaan toiminnanharjoittajalle, muille tarkastuksessa mukana olleille

tahoille, ja kirjataan kunnan tietojärjestelmään. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan. Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupa- ja ilmoituslupahakemuksen sekä rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä.

Rekisteröitävien laitosten valvontaan kuuluu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvonta, määräaikaistarkastukset ja seurantatietojen tarkastus.

Valvontaa toteutetaan lisäksi tarkastamalla toiminnanharjoittajan toimittamat raportit ja seurantatiedot. Muita valvontatoimenpiteitä ovat valitusten, selvitys- ja toimenpidepyyntöjen ja yleisöilmoitusten käsittely. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa tehostaa antamia määräyksiä hallintopakolla.

Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisen sekä rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, josta ovat tarpeen ympäristönsuojelulaissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamiseksi tai toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi peritään voimassa olevan taksan mukainen maksu.

VALVONTASUUNNITELMAN JA – OHJELMAN TARKISTAMINEN

Valvontasuunnitelma tarkistetaan vähintään viiden vuoden välein. Valvontaohjelma laaditaan vuosittain.